

Werk en Zingeving

van succes naar betekenis

Heidi Jansen

Heidi Jansen

Academie Mens-Arbeid, Godsdienstwetenschappen: geestelijke zorg.

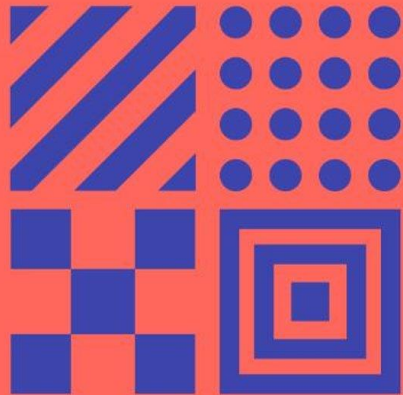
HR NCRV, adviesbureau Perfors, daarna 25 jaar Jansen Loopbaanadvies.

Loopbaanadviseur, opleider post-hbo, programma-ontwikkelaar en nu partner Buro Waai (voor zinvol werken), gecombineerd met promotieonderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Heidi Jansen

Werk en Zingeving

van succes naar betekenis

Uitgeverij Bries

Waar gaan we het over hebben?

De prestatimaatschappij & de rol van succes

Werk

Zingeving

Een andere kijk op de samenleving

De prestatie maatschappij

Alles moet top en excellent zijn

We leven in een 'succesvertoog'

Een vertoog: je ziet het niet en toch is het
overal aanwezig.

Het vertoog

... is het leidende verhaal in een bepaalde context.

... wordt gevoed door verhalen die we daarvoor gebruiken in: reclame, films, beleidsadviezen en overheidsbeleid.

... in onze samenleving draait om presteren, competitie, concurrentie, slagen en succesvol zijn.

... bepaalt ons mensbeeld en ons wereldbeeld.

Mensbeeld (achter het vertoog)

“We zijn autonome, vrije individuen die door goed presteren en het maken van juiste keuzes een geslaagd en succesvol leven kunnen hebben.”

De mens als ondernemer (Michel Foucault, filosoof)

De mens als manager (Frits de Lange, ethicus)

Career self (Margaret Walker, filosoof)

Je bent zelf verantwoordelijk

“Employability”

“Zelfsturing”

De kernwoorden van de moderne kijk op loopbanen.

Succes! Werk vooral aan jezelf

Drie bewegingen die ons succesvertoog (en mensbeeld) hebben beïnvloed

Neoliberalisme

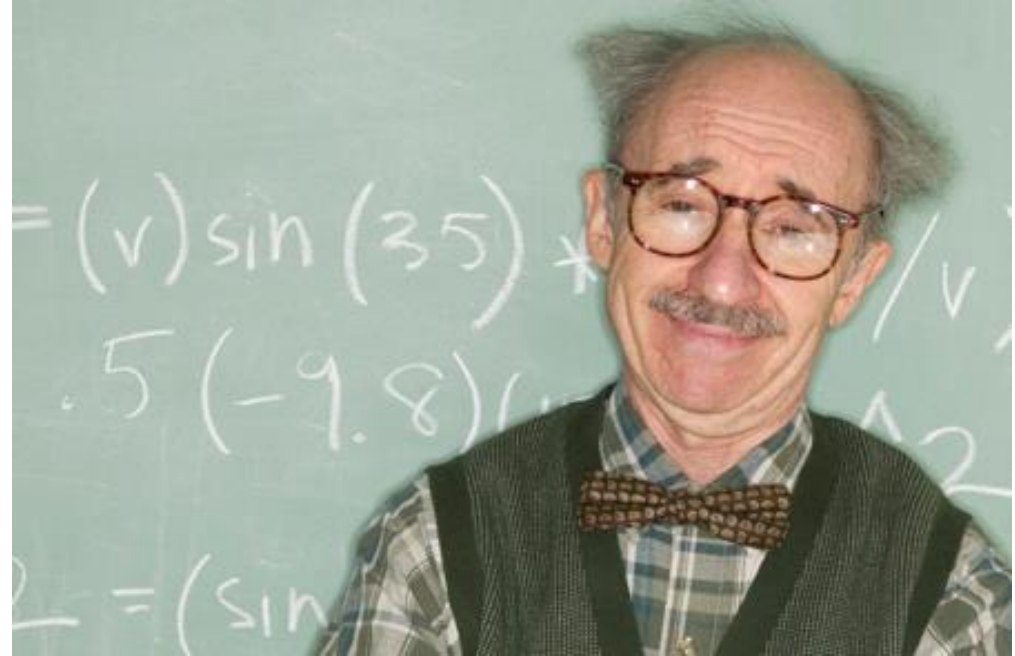
Meritocratie

Human Potential Movement

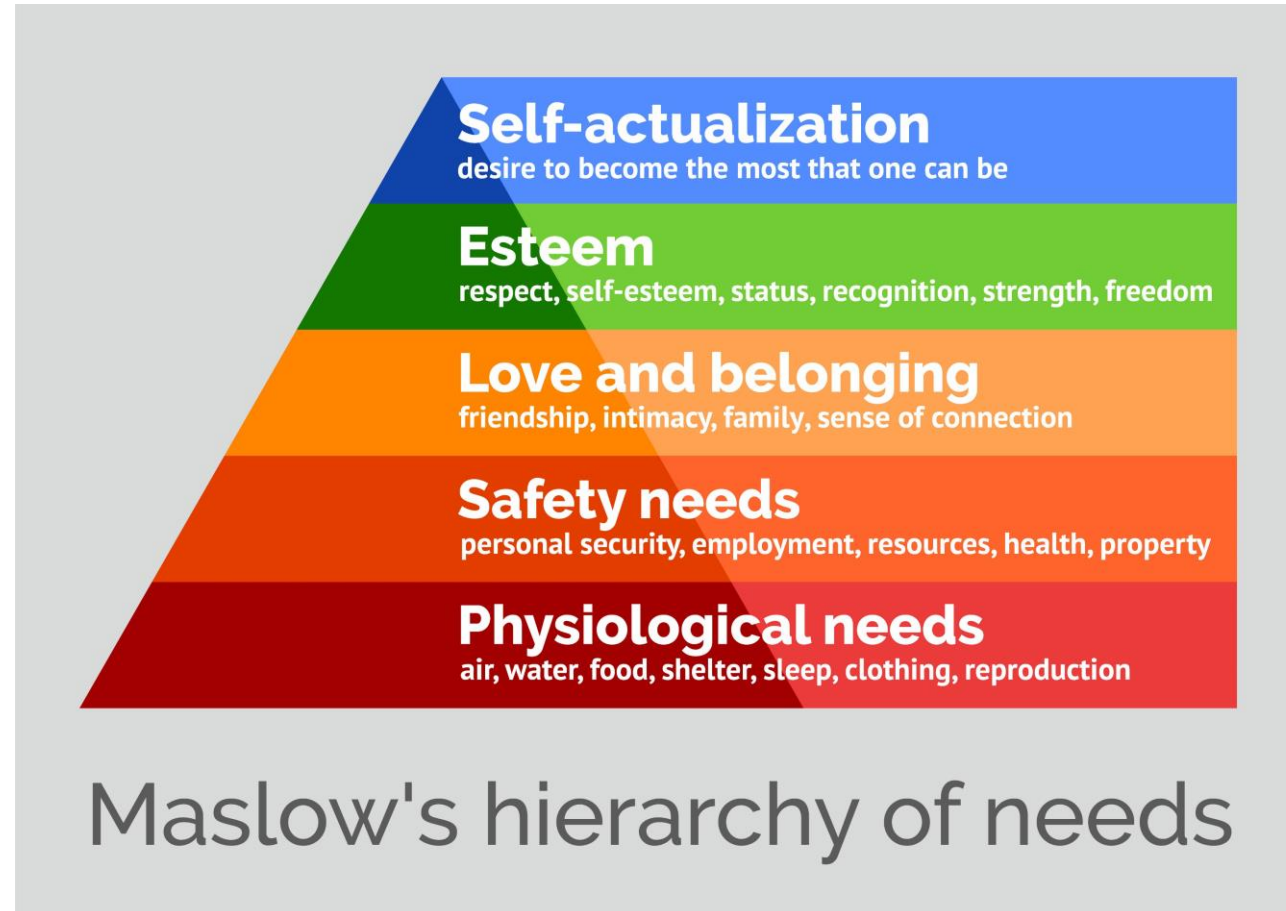
De markt van het neoliberalisme

Van een dubbeltje een kwartje: meritocratie

Werk aan jezelf: Human Potential Movement

Human Potential Movement

Vanaf de jaren '70-'80 vorige eeuw

Zelfrealisatie staat centraal

Volg je passie! Maak je dromen waar! Als je wilt dan kun je!

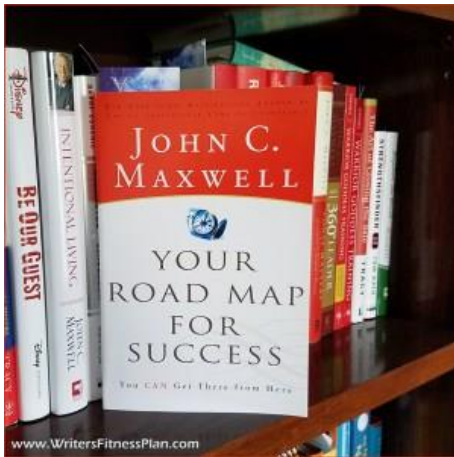
Ruim belemmeringen en beperkende overtuigingen op

Basis voor veel vormen van coaching en training

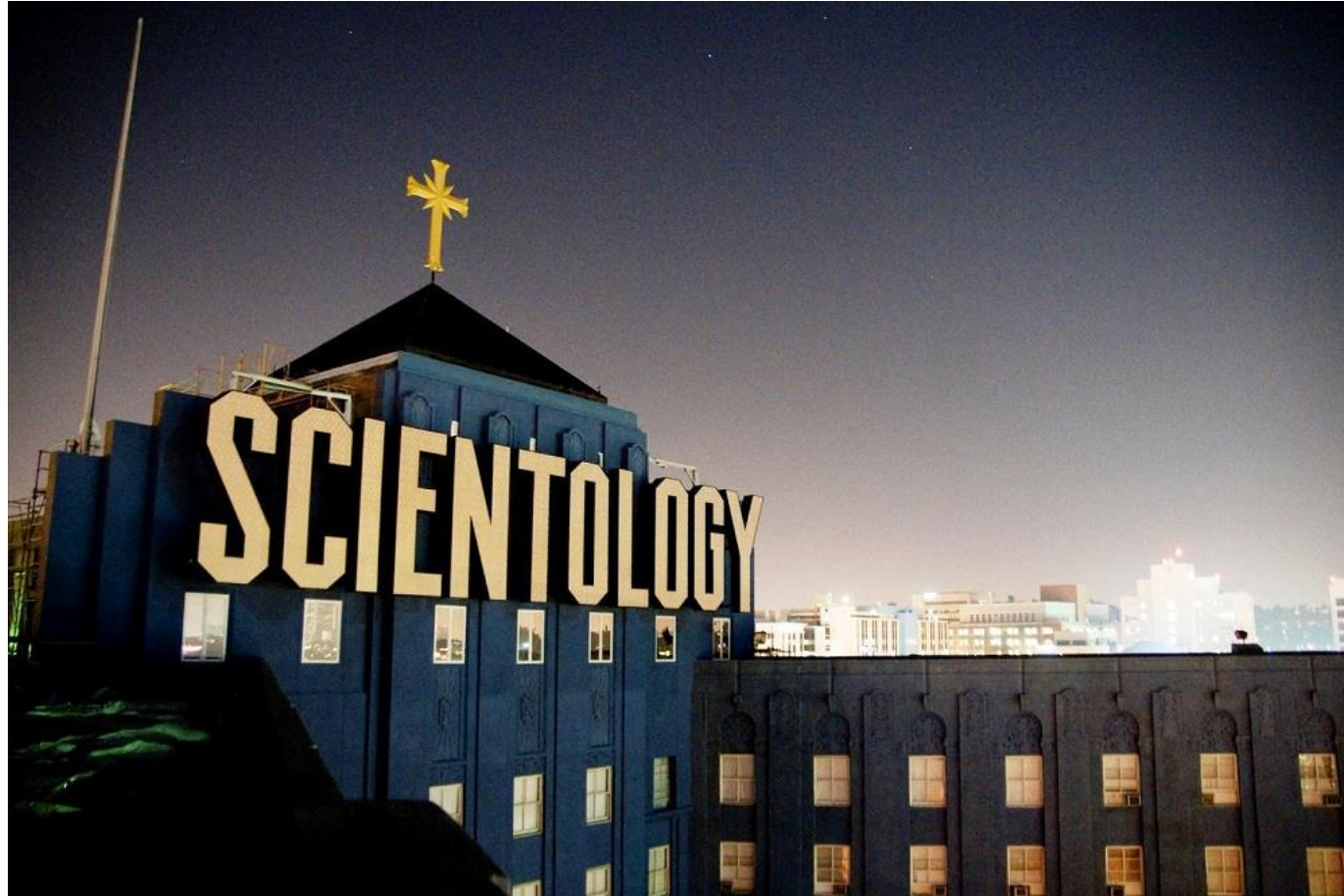
Succes is een keuze (maakbare samenleving)

Als het niet lukt heb je dat aan jezelf te wijten

Je kunt er veel aan doen

Zelfmanagementprogramma's

Werk. Waarom is het zó belangrijk?

Werk geeft

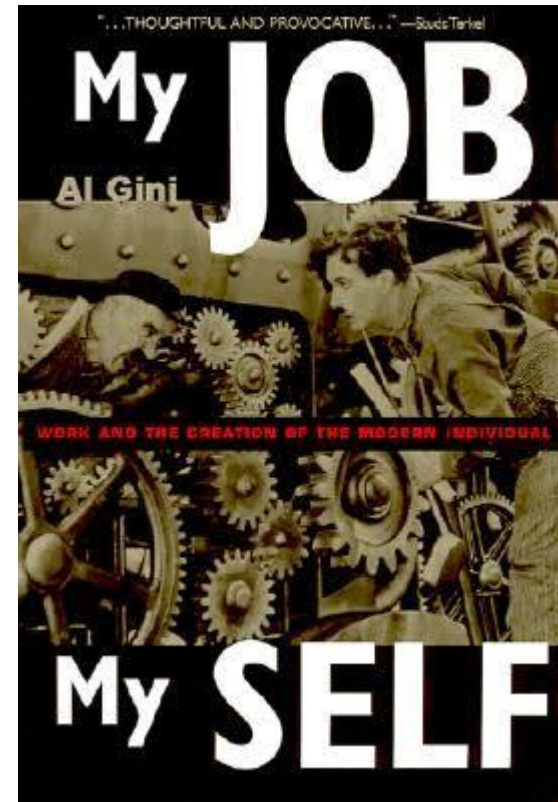
structuur, zekerheid, waarden, normen, geborgenheid, vriendschap,

dagindeling, zelfrespect, een gemeenschap, identiteit, betekenis.

En is dé manier om mee te tellen in onze prestatie maatschappij.

“Hoe meer seculier een samenleving wordt,
des te meer we verwachten dat antwoorden
over betekenis en doel van het leven in en
door werk gevonden worden.”

Al Gini (1944) filosoof

Van kerk

.....naar werk

Geschiedenis van werk (1)

Oudheid: werk was voor slaven
labor=pijn

Middeleeuwen: geestelijk leven in
hoger aanzien dan werk

Calvijn (1509-1564): geloof wordt
gerealiseerd door arbeid

Geschiedenis van werk (2)

Industriële revolutie: disciplineren tot lange werkdagen

Na WOII: zelfrealisatie en zingeving door werk (Maslow)

Nu: de vloeibare samenleving (Zygmunt Bauman)

Werk in de vloeibare samenleving

Zygmunt Bauman, socioloog (1925-2017):

“De arbeidsmarkt zet een premie op competitie en degradeert samenwerking tot een tijdelijke strategie.”

“We zullen keer op keer moeten bewijzen wat we waard zijn, want anders volgt er geen nieuw project.”

“De verantwoordelijkheid voor het hebben en houden van een baan ligt bij de werknemer en de context wordt complexer en onzekerder.”

De prestatimaatschappij

in haar huidige vorm
lijkt zijn top te hebben
bereikt.

Er ontstaan steeds
meer problemen:

Burn-out

17% van de medewerkers heeft
burn-out klachten (2013: 9%)

Bore-out: ons werk biedt geen
voldoening.

Velen doen niet mee

Meer dan een
miljoen mensen met
een uitkering.
(ww, bijstand,
wajong)

Precariaat

Met één baan red je
het niet, een
groeierende kloof.

Hoe zit het met zingeving?

Zingeving

Zingeving is het
verzoenen van een
discrepantie tussen
wereld- en zelfbeeld en
de realiteit.

(Crystal Park, klinisch
psycholoog)

Zingeving

De mens heeft een 'wil tot betekenis'. We willen ons inzetten voor een betekenisvol doel.
(Viktor Frankl, psychiater)

Zingeving

Zin is de gemoedstoestand waarin je bent als je zinnen geprikkeld zijn, je zintuigen het schone waarnemen, je volzinnen betekenis hebben en je zinvolle doelen voor ogen hebt. (René Gude, filosoof)

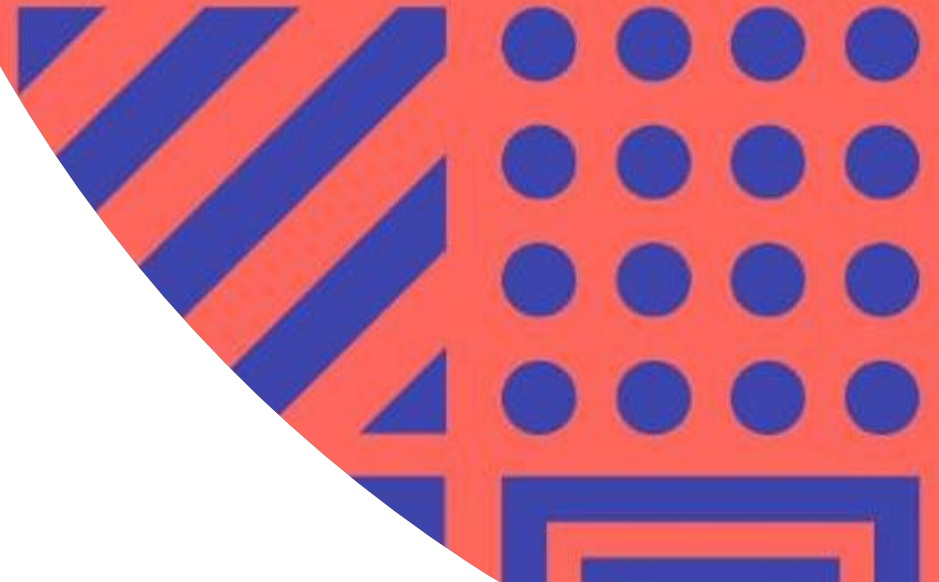
Zingeving

Kernwoorden:
plezier,
voldoening,
betekenis,
geborgenheid.

Heidi Jansen

Werk en Zingeving

van succes naar betekenis

Zingevend = plezier hebben

Zingevend = voldoening ervaren

Zingevend = van betekenis zijn

Wat geeft jou zin?

Waar geniet jij van?

Wanneer ervaar je
voldoening?

Voor wie/wat ben jij
van betekenis?

Betekenis is een kernwoord

Mensen willen het gevoel hebben dat ze van betekenis zijn.

Betekenis hebben is waardevol zijn voor iets of iemand buiten jezelf.

Het kan zo klein zijn als de glimlach naar een voorbijganger en zo groot als het schoonmaken van de oceanen.

Basis voor zingeving: ergens bij horen en gezien worden, geborgenheid ervaren.

Minder zin in werk

Onzekere contracten,
steeds wisselende teams,
de druk om jezelf aldoor te
verbeteren, snelle
veranderingen, ontslag.

Kortom: we verliezen
geborgenheid en staan er
alleen voor.

Van succesvol naar zinvol

Van succesvol naar zinvol

Van individueel succes

naar

een samenleving waar meer mensen mee kunnen doen,
geborgenheid geboden wordt, we samen meer plezier,
voldoening en betekenis kunnen ervaren.

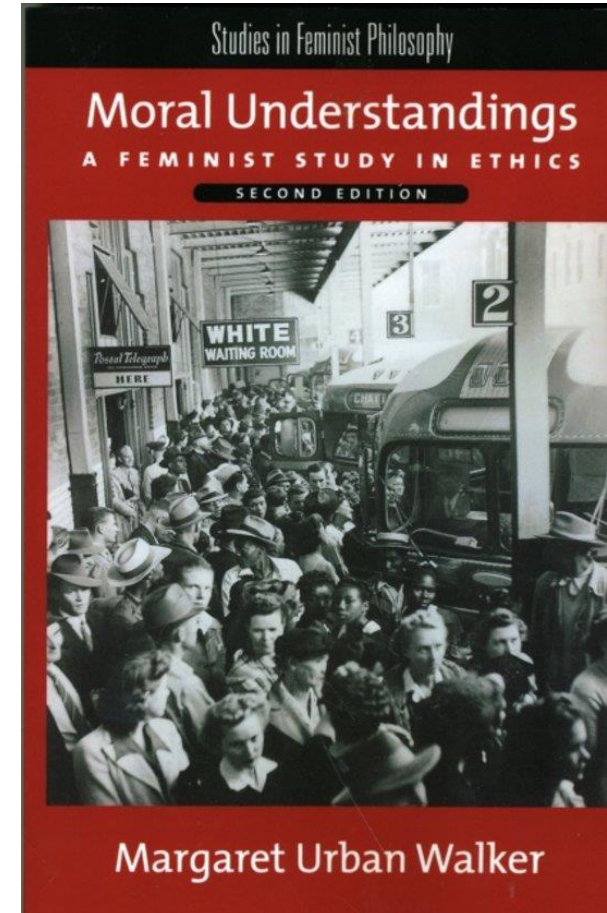
Hoe doen we dat?

Ethics of Care (zorgethiek)

Uitgangspunten: we hebben elkaar nodig,
we zijn kwetsbaar, de autonome mens is een
illusie.

Een goed leven is: zorg kunnen dragen voor
wat je lief is.

Relationele autonomie

We hebben elkaar nodig

Je hebt niet alles in de hand

Het leven is een lappendeken

Verandering inzetten (van buiten)

Structurele veranderingen zijn een deel van het verhaal:

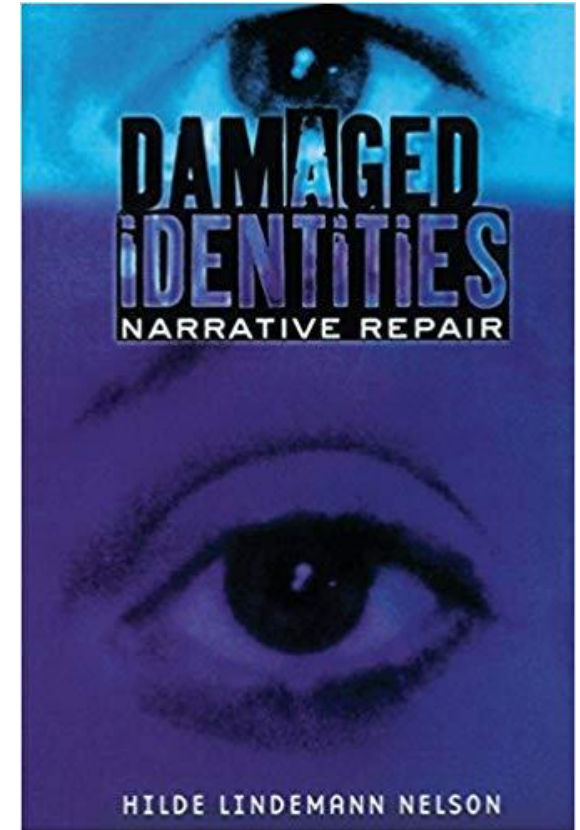
een basisinkomen, een andere rol van de overheid, de
participatiemaatschappij, maatschappelijk verantwoord ondernemen,
herverdeling van werk, beter betalen van het laagstbetaalde werk,
hierdoor krijgen meer mensen een kans om mee te doen.

Verandering inzetten (van binnen)

Als een vertoog verandert, verandert onze kijk op de werkelijkheid.

Een vertoog verandert door tegenverhalen.

Tegenverhalen zijn verhalen, anekdotes en opmerkingen die tegen de stroom ingaan.

Tegenverhalen

Interview met Govert Buijs (filosoof) in de Standaard 4 mei 2019:

Het zou mooi zijn arbeidsprocessen niet alleen vanuit het oogpunt van efficiency te ontwerpen, maar zó dat iedereen het gevoel heeft iets waardevols te doen. ‘Werk is niet alleen maar een kostenpost, het is ook een consumptiegoed: we ontlénen er ook heel veel aan. Hoe komt het dat we een enorme druk blijven leggen op iets dat ook in de sfeer van ontspanning en creativiteit kan zitten?’

Wat kunnen organisaties doen?

Geborgenheid bieden

Zorgen voor een goed
'relationeel milieu'

Stoppen met alles meten

Zin(nige) gesprekken voeren

Een tegenverhaal zijn

Wat kunnen wij zelf doen?

Leg de lat eens wat lager.

Houd op met aan je zelf werken.
Kijk waar je nodig bent.

Niet vragen: “heb je al een baan?”,
maar “kan ik je helpen?”

**ALS DE LAT
TE HOOG LIGT**

Postbus 1045 6801 BA Arnhem www.loesje.nl

**KUN JE
ER NOG ALTIJD
ONDERDOOR
LOPEN**

Loesje

Welke tegenverhalen ken jij?

Pas jij in het succesverhaal? Wat doe jij anders? Of zou je anders willen doen?

Ken je mensen die andere keuzes hebben gemaakt?

Ken je organisaties die andere waarden dan succes centraal stellen?

Nieuws

In september start er een nieuwe masteropleiding aan de faculteit
Godsdienstwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen:

Zingeving en Werk

Werken
Zingeving

Bedankt